

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 24 mars 1936 kl. 9 f. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i
anledning av väckt motion om obligatorisk besiktning
av lastbilar och bussars förarhytter såsom arbetsplatser.

I en inom riksdagens första kammare väckt och till utskottet hänvisad motion, nr 113, har herr Nils Andersson hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till införande av sådana bestämmelser, att lastbilar och bussars förarhytter bleve underkastade yrkesinspektion såsom arbetsplatser.

Till stöd för ifrågakvarande hemställan anföres i motionen följande:

Med bilismens snabba utveckling tillväxer raskt en yrkesgrupp, som är utsatt för betydande hälsorisker, nämligen lastbilsförarna, i vissa fall även bussförare. Motorfordonen byggas visserligen alltmera med ökad omtanke, men tillräcklig uppmärksamhet ägnas icke alltid åt angelägenheten att ordna förarhytterna så att hälsoriskerna för chaufförerna i möjligaste mån »eskamoterar», och i den mån äldre lastbilar förekomma är det notoriskt, att de äro otillfredsställande inrättade i detta avseende: kalla och dragiga, utan ventilation. Yrkesmännen själva vittna liksom läkare om de allvarliga vådor som finnas.

Motionen.

Att i motorfordonsförordningen exakt föreskriva hur en förarhytt skall vara inrättad låte sig svårligen göra, men då en sådan är att betrakta som en arbetsplats, syntes det vara en framkomlig väg att lägga den under yrkesinspektionen. En bestämmelse om obligatorisk besiktning av lastbilarna såsom arbetsplatser skulle helt visst medföra ökad omsorg från fabrikenas sida vid inredande av förarhytterna och en revidering av desamma inom det föreliggande bilbeståndet. Utan ett sådant tvång vore det att befara, att hälsoskyddsanordningarna bleve alltför långsamt utvecklade. På facklig väg kunde visserligen åtskilligt vinnas i anført syfte — Transportarbetarförbundet och Internationella transportarbetarförbundet hade sålunda sin uppmärksamhet riktad på saken — men innan man på den vägen nått målet, torde åtskillig tid förflyta, under vilken olägenheterna bleve bestående. Det syntes vara en snabbare väg att föreskriva förarhytternas inrymmande under yrkesinspektionen.

Jämlikt motorfordonsförordningen den 20 juni 1930 äro alla automobiler i riket underkastade besiktning av särskilda besiktningsmän; de grundläggande bestämmelserna i detta avseende återfinnas i 4, 5 och 15 §§; beträffande automobil, som användes i yrkesmässig trafik eller i uthyrningsrörelse, skall jämlikt föreskrifterna i 27 § 5 mom. och 29 a § 4 mom. dylik besiktning äga rum kontinuerligt med i förordningen angivna mellanrum. I avseende å denna besiktning finnes i instruktionen för besiktningsmän för

motorfordon den 3 oktober 1930 föreskrivet, att besiktningsman skall tillse, att den besiktigade automobilens förarplats är inrättad på ett ur hälsosynpunkt tillfredsställande sätt.

I lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912 — vilken enligt föreskrift i sin 1 § äger tillämpning å varje rörelse, industriell eller icke, vari arbetare användes till arbete för arbetsgivares räkning — meddelas föreskrifter om beskaffenheten av arbetsplats ur hälsosynpunkt; för tillsynen i detta avseende är ävenledes särskild inspektion inrättad, yrkesinspektionen, som lyder under socialstyrelsen.

Yttranden. Utskottet har mottagit yttranden över förevarande motion från socialstyrelsen, styrelsen för automobilbesiktningsmännens förening, svenska transportarbetareförbundet och Sveriges omnibusägares riksförbund.

I socialstyrelsens yttrande anföres bland annat följande:

Då lagen om arbetarskydd äger tillämpning å varje rörelse, vari arbetare användes till arbete för arbetsgivares räkning, torde det övervägande antalet lastautomobiler och omnibusar vara underkastade yrkesinspektionens tillsyn. Så till vida torde sålunda motionärens önskemål väsentligen redan vara uppfyllt. Styrelsen nödgas emellertid konstatera, att yrkesinspektionen med sin nuvarande begränsade tillgång på arbetskrafter icke utan eftersättande av andra och viktigare arbetsuppgifter är i stånd att utöva en effektiv tillsyn i det avseende, som i motionen åsyftas.

På grund härav men även i betraktande därav att förarplatsernas inrättande på ett ur hälsosynpunkt tillfredsställande sätt måste anses påkallas jämväl med hänsyn till trafiksäkerheten anser styrelsen, att uppgiften att tillse det lastbilarnas och bussarnas förarhyttar äro riktigt anordnade även ur hälsosynpunkt i första hand bör åvila bilbesiktningsmännen.

För att bilbesiktningsmännens tillsyn skall bliva fullt effektiv och enhetlig synes det styrelsen emellertid erforderligt, att anvisningar angående förarhytternas ändamålsenliga anordnande ur olika synpunkter utfärdas till ledning för besiktningsmännen. Dessa anvisningar böra även tillställas tillverkarna av karosserier för att dessa utan omgång skola beredas möjlighet att redan vid byggandet av karosserierna tillgodose gällande krav i förevarande hänseende. Berörda åtgärd torde få särskild betydelse beträffande lastbilarna, enär dessas karosserier även i de fall, då bilarnas chassier äro av utländsk tillverkning, sannolikt vanligen torde tillverkas här i landet.

För att bilbesiktningsmännens befogenhet att kontrollera efterlevnaden av anvisningarna även vad angår de hygieniska förhållandena må erhålla ett påtagligare stöd än det ovannämnda så att säga undångömda stadgandet i den för dem gällande instruktionen synes 2 § motorfordonsförordningen, som innehåller bestämmelser om automobils beskaffenhet och utrustning, böra på lämpligt sätt kompletteras genom ett tillägg av innehåll, att förar-

platsen å lastautomobil och omnibus skall vara inbyggd och i övrigt anordnad på ett ur hälsosynpunkt tillfredsställande sätt.

Enligt vad förut omnämnts bliva lastbilar och bussar, som icke nyttjas i yrkesmässig trafik eller i uthyrningsrörelse, i regel endast föremål för en första besiktning från bilbesiktningsmännens sida. Dylika fordon, som användas i verksamhet, varå lagen om arbetarskydd äger tillämpning, äro sålunda vad angår deras bibehållande i ett ur arbetarskyddssynpunkt tillfredsställande skick praktiskt taget allenast underkastade tillsyn av yrkesinspektionen. Då icke heller dessa till stort antal uppgående fordon under nuvarande förhållanden kunna förväntas bliva föremål för en fortlöpande systematisk övervakning i angivna hänseende från yrkesinspektionens sida, lär man för åstadkommande av en nöjaktig tillsyn härvidlag få lita till att vederbörande arbetare eller arbetarorganisationer fästa yrkesinspektionens uppmärksamhet på sådana fall, där ingripande från dess sida anses påkallat.

Av motionens avfattning framgår, att den avser förarhytter å lastautomobiler och omnibusar, som brukas i rörelse, vari fordonens förare användas till arbete för arbetsgivares räkning. På grund härav äger, såsom socialstyrelsen framhållit, lagen om arbetarskydd tillämpning å sagda rörelse, och fordonens förarhytter äro följaktligen redan nu underkastade yrkesinspektionens tillsyn. Motionärens önskemål är således redan tillgodosett.

Utskottet.

Socialstyrelsen upplyser visserligen, att yrkesinspektionen med sin nuvarande begränsade tillgång på arbetskrafter icke är i stånd att utöva en effektiv tillsyn i det avseende, som i motionen åsyftas, och styrelsen anser med hänsyn bland annat härtill, att uppgiften att tillse det lastbilarnas och bussarnas förarhytter äro riktigt anordnade även ur hälsosynpunkt i första hand bör åvila bilbesiktningsmännen.

Då det emellertid ej kan tillkomma utskottet att i anledning av föreliggande motion göra något uttalande i sist berörda ämne, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte föranleda till någon första kammarens åtgärd.

Stockholm den 20 mars 1936.

Å utskottets vägnar:

IVAR ÖHMAN.

Närvarande: herrar Öhman, Berling, John Björck*, Jacob Hansson, Karl Emil Johanson, Heüman*, Björkman* och Mannerskantz*.

* Ej närvarande vid justeringen.